

Jag lyser, alltså finns jag

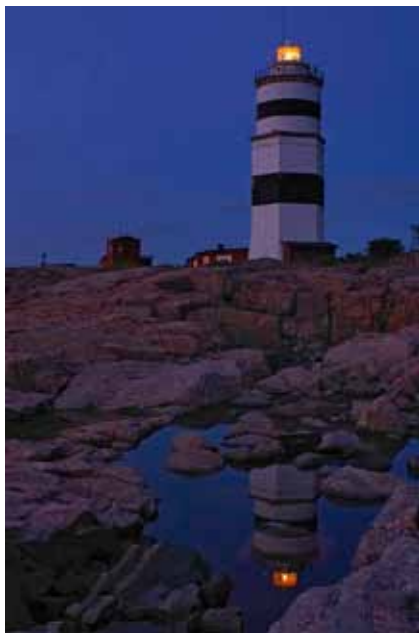
En betraktelse av Dan Thunman

Jag föddes i Herrens år 1740. Egentligen tog det nästan två år för mig att födas. När jag väl stod där och lät mitt ljus för första gången svepa ut över havet, var jag mycket stolt. Baronen och arkitekten Carl Hårleman var min skapare. Numera vet jag att han även ritade inredningar till det Kungliga slottet i Stockholm och lade grunden till 1700-talets herrgårdsarkitektur i landet. Ja, det sägs, att han även införde den franska rokokostilen till Sverige.

Min viktigaste uppgift i livet har varit att, under såväl dagtid som nattetid, leda de sjöfarande som komma från norr in i Öregrundsgrepen för vidare färd söderut. Min första lysapparat bestod av fem paraboliska stålspelar med oljelampor som gav de sjöfarande ledning i natten. En av de första sjömännen som såg mig beskrev mig som *"den präcktigaste fyrbåken, ej allena i Östersjön, utan och på många orter ej ha sin like"*.

Men åren gick, fyrvaktare kom och fyrvaktare gick. Segelfartygen ersattes av allt större fartyg med rykande skorstenar. Själv fick jag ny och starkare belysning. Min gamla fina trälanternin med alla blyinfattade glasrutor, som Hårleman gav mig, byttes ut efter 110 år och jag anpassades efter nya tekniska krav.

Ja, jag har levtt ett långt liv och varit med om mycket. Ofta pratar besökarna om de skeppsbrott som skett i min närhet och om hur många människor som dött. För mig som varit med om alla de tragiska olyckorna känns det bättre att tänka på alla de tusentals skepp och dess sjömän som jag väglett genom mörka och stormiga nätter. När jag sett dem passera eller ankra upp i min närhet har

Örskärs fyr

Foto: Anders Wahlström

jag känt både sjömännens och deras familjers tacksamhet.

Men även mer udda händelser kommer jag ihåg. En dag, när jag hade fallit i slummer efter en lång natts arbete, vaknade jag plötsligt av ett konstigt ljud i uppgången. Det lät som en kossa som råmade och jag tänkte att nu drömmar jag nog. Men det visade sig vara helt riktigt. Fyrvaktaren hade glömt att stänga ytterdörren, och den betande kossan hade nyfiket klivit in i entrén och börjat sin vandring upp i snäckgången. Till skillnad från andra fyror så saknar jag nämligen trappsteg. Många olyckor har jag förhindrat under min livstid men åt denna kunde jag inget göra, bara vänta och se

vad som skulle hända. Utanför började folket larma och alla försök gjordes för att få ut kossan. Men de var förgäves, och hon fick till slut dödas och släpas ner igen.

Nu till mer aktuella och viktiga funderingar. En dag, på 1950-talet tror jag att det var, kom några herrar och talade om fyrautomatisering. Fyrpersonalen skulle dras in och Örskärs fyrplats bli öde. Jag funderade mycket över vem som då skulle tända och släcka lamporna, putsa mina linser och glasrutor, fylla på bränsle, ja pyssla om mig i största allmänhet. Automatiseringen genomfördes men jag lämnades inte helt ensam. Fyrpersonal blev kvar men de fick mest andra uppgifter att sköta. Visst kände jag mig förolämpad men ändå beslutsam att gå vidare.

Men för inte så länge sedan hörde jag på nytt olyckskorpar kraxa i min

närhet. De talade om att jag inte längre behövdes och att jag skulle släckas. Nu kändes det verkligen som om nådastöten var nära. Men hoppet om ljus är det sista som överger en gammal stolt fyr. Det har nämligen även talats om att jag ska få fortsätta att leva. Jag har blivit så pass gammal, 268 år, att jag betraktas som intressant även av andra än de som kommer över havet. De säger att jag är en av landets äldsta, stiligaste och mest välbevarade fyrar. Jag bockar och bugar mig för detta och vill nu avsluta min lilla betraktelse med en vädjan till er alla som styr över mitt liv: Tänk inte bara på min ålder och min skönhet, tänk också på alla människoliv jag räddat, visa mig respekt, tacksamhet och låt mig få lysa med full kraft även i framtiden. Och kom ihåg - en släckt fyr är en död fyr!